

172. BUDZELEWSKI Kazimierz - biogramy osób zamordowanych przez Jagdkommando z Czumska Dużego.

BUDZELEWSKI Kazimierz¹, 17 lat, zamieszkały Grabal, rolnik. Jako osoba podejrzana o ukrywanie i udzielanie pomocy partyzantom **został zastrzelony w sierpniu 1944 roku w m. Czumsk Duży przez Jagdkommaando i żandarmerię**²

Inne źródła:

Eugeniusz BUDZIEWSKI^{3, 4.}, zginął 16 marca 1944 roku w Grabalu. Hitlerowcy w tym dniu zastrzelili 4 mężczyzn: Budziewskiego Eugeniusza, Lemańskiego (imię nieznane), Małachowskiego Władysława i Meller Stanisława

Porównując okoliczności dokonanych mordów na ludności Grabala pojawiają się liczne nieścisłości w prezentowanych danych: Nie zgadza się data egzekucji. Małachowskiego Władysława i Meller Stanisława zamordowano 15 sierpnia 1944 roku a Kazimierza Budzelewskiego na początku sierpnia 1944 roku a nie w dniu 16 marca 1944 roku. Nie zgadza się płeć jednej z ofiar. Podano „Zastrzelono 4 mężczyzn” podczas gdy w dniu 15 sierpnia 1944 roku zastrzelono kobietę Meller Stanisławę a nie Stanisława Meller. Zapewne chodzi o zamordowanego w Grabalu na początku sierpnia 1944 roku Budzelewskiego Kazimierza, tym bardziej, że zeznający mieszkańcy Grabala, nie wspominają o zamordowaniu Eugeniusza Budziewskiego⁵

Okoliczności śmierci Budzelewskiego Kazimierza ustalono na podstawie zeznań Wandy Cichockiej przed Komisją badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu⁶: Wanda Cichocka – siostra zamordowanego zeznała: „krytycznego dnia (na początku sierpnia 1944 roku) do Grabala przyjechał oddział SS stacjonujący wówczas w leśniczówce w Czumsku. Jeden z SS-manów zażądał od jej brata dokumentu tożsamości, którego brat nie posiadał przy sobie. Wówczas Wanda Cichocka wraz z matką udały się do domu po dokumenty brata. Gdy je wyniosły już na pole i były w pobliżu SS-manów jeden z nich oddał strzał do Kazimierza Buchdewskiego (pisownia oryginalna), raniąc go w brzuch. Rannego brata umieszczono na wozie przewieziono do Czumska, gdzie w okolicy leśniczówki został dobity i pochowany w lesie”

Apolonia Wodawska⁷ zeznała, że była naocznym świadkiem zastrzelenia młodego chłopaka dokonującego orki na polu, czy był nim Budzelewski Kazimierz? Apolonia Wodawska dowska zeznała:

¹ Straty osobowe i ofiary represji Instytutu Pamięci Narodowej <http://www.straty.pl/pl/szukaj> .

Przy nazwisku notatka: Ustalono nazwiska 17 ofiar. Miejsce pochówku: Zwłoki zakopano w lesie, później ekshumowano i 12 zwłok pochowano na cmentarzu w Szczutowie a 10 w Gójsku.

² Rejestr miejsc i faktów zbrodni popełnionych przez okupanta hitlerowskiego na ziemiach polskich w latach 1939-1945 - województwo wrocławskie, Warszawa, 1981rok.

³ Straty osobowe i ofiary represji Instytutu Pamięci Narodowej <http://www.straty.pl/pl/szukaj> .

⁴ Źródło: Rejestr miejsc i faktów zbrodni popełnionych przez okupanta hitlerowskiego na ziemiach polskich w latach 1939-1945 - województwo płockie, Warszawa, 1985.

⁵ Świadców Marianna Pydyszewska, Irena Kotelba oraz Zenon Meller, zeznają: zabójstwa Małachowskiego Władysława i Meller Stanisławy (kobiety) dokonała formacja około 20 SS-manów stacjonujących w leśniczówce w Czumsku w dniu 15 sierpnia 1944 roku. Zenon Meller zeznaje, że zabójstw Kazimierza Budzelewskiego dokonano na początku sierpnia 1944 roku. Świadców nie potwierdzają, jakoby w 1944 roku na terenie miejscowości Grabal został zastrzelony Budziewski (Budzelewski) Eugeniusz.

⁶ POSTANOWIENIE o umorzeniu śledztwa w sprawie zabójstwa Mieczysława Pydyszewskiego oraz zabójstwa poprzez rozstrzelanie 85 więźniów osadzonych w więzieniu w Sierpcu i innych, z dnia marca 2005 roku Sygn. akt S 70/02/Zn. INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ, Oddziałowa Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie, 00-207 Warszawa, Pl. Krasińskich 2/4/6. Informacja pochodzi z uzasadnienia tego postanowienia.

⁷ Protokół z przesłuchania świadka Apolonii Włodowskiej, urodzonej w 1908 roku, mieszkającej w Rypinie, sporządzony 5 lutego 1965 roku przez oficera śledczego Komendy Wojewódzkiej MO w Bydgoszczy. Źródło: A OKŚzPNP G-B, Akta śledztwa w sprawie zbrodni hitlerowskich popełnionych w latach 1939-1945 w Rypinie i powiecie, sygn. II Ds 35/64.

W 1943 roku została zorganizowana Jagdkommando, w skład, którego wchodziła żandarmeria i cywilni Niemcy. Grupa ta liczyła około 40 osób. Siedzibę mieli w Ieśniczówce Czumsk. Spośród nich znałam Waldka Wiedermaiera, który był żandarmem na posterunku żandarmerii miejskiej w Rypinie. Zadaniem tej grupy było jeździć po wsiach i nie oszczędzając zabijać ludzi. Byli dla ludności bezwzględni. Wiedermeier był ich kierowcą, a jednocześnie żandarmem i członkiem Jagdkommando. Jesienią 1944 roku jeździłam wraz z innymi mieszkańcami Rypina na okopy do Szczutowa. Pewnego dnia widziałam osobiście, jak przyjechał samochodem Wiedermeier z innymi członkami Jagdkommando i podszedł do młodego chłopaka, który orał na polu. Wskazał ręką, by się odwrócił i strzelił do niego.

Po wojnie ciało Budzelewskiego Kazimierza zostało ekshumowane i w dniu 2 marca 1945 roku na cmentarzu Rzymsko-Katolickim w Gójsku został pochowany w zbiorowej mogile⁸. W latach 60-tych XX wieku w miejscu zbiorowej mogiły rodzina usytuowała grób rodzinny⁹.

W księdze Zmarłych Parafii Gójsk – Diecezji Płockiej z 1945 roku strona 253 pozycja wpisu 35 czytamy: W dniu 2 marca 1945 roku o godz. 2 po południu odbył się pogrzeb Budzelewskiego Kazimierza, lat 19, kawalera, urodzonego i zamieszkałego w Grabalu, syna Stanisława i Bronisławy z Palmowskich, rolników. Zmarł 11 sierpnia 1944 roku o godz. 5 po południu w Grabalu. Zgłoszenia dokonała Bronisława Budzelewska lat 40 i Antoni Topolewski lat 67 oboje rolnicy zamieszkałi w Grabalu. Dopisek zamordowany przez niemieckich żołdaków bez sakramentów świętych.

Poniżej skan wpisu w księdze zmarłych Partii Gójsk

PAROCHIA		Gójsk										DIOECESIS PŁOCENSIS	
Numerus currens	ACTUM EST			COMPARUERUNT			ET DECLARAUERUNT:				MORTUUM (AM) ESSE		
	die	mense	hora	Nomina, cognomina, conditio, locus domicilii testium			actas	die	mense	hora	Loco	Nomen, cognomen, conditio, locus domicilii actualis et legalis defuncti actas	
35	2	III	2	Bronisława Budzelewska 40 Antoni Topolewski 67 Testes	11	VIII	1944	5	Grabal	Kazimierz Budzelewski kawaler, urodz. i zam. w Grabalu.	19		

⁸ W zbiorowej mogile pochowano: 1) Zdziebłowskiego Ignacego lat 45 – zamordowanego 11-08-1944 roku w Agnieszkwie; 2) Budzelewskiego Kazimierza lat 19 – zamordowanego 11-08-1944 roku w Grabalu; 3) Dębskiego Władysława lat 32 – zamordowanego 17-08-1944 roku w Kosiorach; 4) Kita Katarzynę lat 57 – zamordowaną 19-08-1944 roku w Grabalu; 5) Lisickiego Władysława lat 64 – zamordowanego 04-10-1944 roku w Agnieszkwie; 6) Lisickiego Dionizego lat 25 (syna Władysława Lisickiego) – zamordowanego 8-10-1944 roku w Agnieszkwie; 7) Bednarskiego Stanisława lat 34 (zięcia Władysława Lisickiego) – zamordowanego 4-10-1944 roku w Agnieszkwie; 8) Smulskiego Juliana lat 56 – zamordowanego 04-10-1944 roku w Nartach.

⁹ Fotografia nagrobkowa Kazimierza Budzelewskiego. Cmentarz Rzymsko-Katolicki w Gójsku. Źródło: Forum Stowarzyszenia TRADYTOR. Autor: Majsterek 07-01-2019. <http://forum.tradytor.pl/>